

# Gode gamle dyder giver det bedste grovfoder

I projektet 'Tab fra Mark til foderbord' er tab i hele foderkæden registreret, og det har givet nye spændende oplysninger og cementeret gammel viden

Af Torben Worsøe

two@landbrugsmedierne.dk

tlf. 33 39 47 47

Hvor meget grovfoder 'forsvinder', før det når ind på foderbordet?

Og hvad koster det?

To afgørende spørgsmål, der skal besvares med kølige beregninger og præcise målinger, før man ved, om der kan komme økonomi i mælkeproduktionen.

Og det er netop nogle af de spørgsmål, som eksperterne har beskæftiget sig med i projektet 'Tab fra mark til foderbord' gennem de seneste tre år.

Variationen i tabet er stor, fremgår det af undersøgelsens resultater, som blev fremlagt på et møde på en af de deltagende gårde, Assendrup, i december måned.

I alt varierer tabet fra under 1 procent til 12 procent af tørstof-fet. Nettoudbyttet reduceres dermed tilsvarende, og omkostningerne skal deles på færre enheder, hvilket medfører en meromkostning på mellem 1 og 15 øre pr. foderenhed.

Overtrædelsen af flere af de regler, som alle landmænd med køer kender, er den væsentligste årsag til tabet.

## Sådan forsvinder foderet

Der er mange veje til svind i foderet.

En af dem, som er blevet gjort meget tydelig i projektet, er, at lægge tørt græs oven på vådere græs i ensilagestakken.

De to grader af fugtighed betyder, at der bliver en grænseflade, hvor der bliver alle



Også på Assendrup kæmper man med at få gennemført den helt rigtige udtagningsteknik. Foto: Torben Worsøe.

muligheder for at skimmel tager fat. Det betyder energitab. 'Lagkageprincippet' anbefales faktisk for at tilstræbe så ensartet fodring året igennem, men det forudsætter altså, at man er knivskarp i forhold til fastsættelse af høsttidspunkt og med det rigtige tidsinterval mellem skårlægning og finsnitning og alt sammen sat i forhold til de lokale vejrforhold.

Frossen majs er en anden næsten sikker genvej til tab. For de fleste er det ikke en overraskelse. Men det er måske fyldningsgraden af siloen!

## Overfyldt silo koster FE

Den overfyldte silo med en afrundet top er lidt overraskende noget af det, der koster et betydeligt fodertab.

Grunden er enkel: Det er simpelthen svært at komprimere foderet ordentligt på toppen af en stor stak.

Især i siderne opstår der problemer. Ensilagen er porøs, og ilt

har for let adgang til stakkens indre. I første omgang sker der antagelig intet, måske fordi der er lave temperaturer. Men når udertermometeret stiger, tilføres mikroorganismene ny næring, og hvis ilten samtidig er til stede, kan varmedannelse og en altødelæggende proces gå meget hurtigt.

Der opstår også tab, fordi man kommer langsommere frem i en meget fyldt silo end i en silo, der kun er fyldt til kanten.

Udtagningsteknikken ved alle har stor betydning. Alligevel er det et område, som mange kæmper med at få de ansatte til for alvor at forstå. Det kan være en rigtig god ide, at udarbejde SOP på dette område.

## Hjem i stakken med dig

Samarbejdet med maskinstationen er vigtigt, når det gælder om at lave godt grovfoder, fremgår det også af undersøgelsen - og af de deltagende gårdes erfaringer.

Henrik Andersen, der er den,

der kører i stak på Nørregård ved Brørup, har en fortid som ansat på en maskinstation.

Han har samtidig en enorm erfaring med at køre i ensilagestak - og et godt råd til de landmænd, der vil have lavet god ensilage.

»Alt for mange landmænd bruger deres tid på at køre fra de dage, hvor der laves ensilage. I stedet skal de hjem i stakken og køre, så der er en ekstra traktor til at køre sammen,« lyder hans gode råd.

Henrik Andersen advarer også mod fastprisaftaler.

»Det ødelægger en masse, fordi det er svært på forhånd at give en rigtig pris, og så risikerer man, at maskinstationen sju-sker,« siger han.

Peter Hvid Laursen, der står bag undersøgelsen, advarede ved præsentationen af resultaterne om, at en ny stor snitter på maskinstationen kan være med til at ødelægge resultatet af en god ensilage, fordi det helt enkelt bliver svært at følge med hjemme i stakken, så ensilagen bliver kørt for dårligt sammen. Så kapaciteten af - og i siloanlægget har altså stor betydning i forhold til at minimere tabet.

Per Einshøj, Centrovic, har gode erfaringer med at kontakte maskinstationerne inden sæsonen. Det har betydet en lang bedre dialog om, hvordan man ønsker ensilagen lavet.